

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi T-529/13

Balázs-Árpád Izsák

ja

Attila Dabis

versus

Euroopa Komisjon

Institutsiooniõigus — Euroopa kodanikualgatus — Ühtekuuluvuspoliitika —
Rahvusvähemusega piirkonnad — Registreerimisest keeldumine — Ilmselge komisjoni pädevuse
puudumine — Määruse (EL) nr 211/2011 artikli 4 lõike 2 punkt b ja lõige 3

Kokkuvõte – Üldkohtu (esimene koda) 10. mai 2016. aasta otsus

1. *Kohtumenetlus — Uute väidete esitamine menetluse käigus — Tingimused — Olemasoleva väite täiendamine — Vastuvõetavus*

(Üldkohtu kodukord (1991), artikli 44 lõike 1 punkt c ja artikli 48 lõige 2)

2. *Liidu kodakondsus — Kodanike õigused — Kodanikualgatuse esitamine — Määrus nr 211/2011 — Registreerimistingimused — Teave, mille peab esitama koos kavandatud kodanikualgatusega — Teave sisu, eesmärkide ja tausta kohta — Fakultatiivne iseloom — Teabe edastamise tagajärjed — Komisjoni hindamiskohustus*

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 211/2011, artikli 4 lõike 2 punkt b ja II lisa)

3. *Liidu kodakondsus — Kodanike õigused — Kodanikualgatuse esitamine — Määrus nr 211/2011 — Registreerimistingimused — Kavandatud kodanikualgatus, mis peab jääma komisjoni pädevusse — Ilmselge pädevuse puudumine, mis tehti kindlaks esialgse analüüsi tulemusel — Ettepaneku tagasilükkamine — Hea halduse põhimõtte rikkumine — Puudumine*

(Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikli 41 lõige 1; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 211/2011, artikli 4 lõike 2 punkt b ja artikli 10 lõike 1 punkt c)

4. *Institutsioonide aktid — Õigusliku aluse valik — Valik, mis peab rajanema kohtulikku kontrolli võimaldavatel objektiivsetel asjaoludel*

(ELL artikkel 5)

5. *Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus — Liidu pädevus — Ulatus — Niisuguse akti vastuvõtmine, mille eesmärk on anda rahvusvähemusega piirkondadele eristaatus olenemata vastavates liikmesriikides kehtivast poliitilisest, halduslikust ja institutsioonilisest olukorrast — Välistamine*

(ELL artikli 4 lõige 2; ELTL artiklid 174–178; Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr 1059/2003, artikli 3 lõige 5)

6. *Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus — Liidu pädevus — Ulatus — Niisuguse akti vastuvõtmine, mille eesmärk on ennetada rahvusvähemusega piirkondade arengu lõhet nende eriomaste etniliste, kultuuriliste, religioosete või keeleliste tunnuste tõttu — Välistamine*

(ELL artikkel 2 ja ELL artikli 6 lõige 1, ELTL artikli 174 kolmas lõik; Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikli 21 lõige 1 ja artikli 51 lõige 1)

7. *Kultuur — Liidu pädevus — Ulatus — Niisuguse akti vastuvõtmine, mille eesmärk on kehtestada liidu ühtekuuluvuspoliitika raames teatavad tagatised selleks, et vähemusrahvusega piirkondade etnilised, kultuurilised, religioossed või keelelised tunnused säiliks — Välistamine*

(ELL artikli 3 lõige 3; ELTL artikkel 167; Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 22)

8. *Euroopa Liit — Pädevused — Diskrimineerimisvastane võitlus — Ulatus — Niisuguse akti vastuvõtmine, mille eesmärk on ennetada rahvusvähemusega piirkondade arengu lõhet nende eriomaste etniliste, kultuuriliste, religioosete või keeleliste tunnuste tõttu — Välistamine*

(ELTL artikli 19 lõige 1)

9. *Tühistamishagi — Väited — Võimu kuritarvitamine — Mõiste*

(ELTL artikkel 263)

1. Tulenevalt 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 44 lõike 1 punktist c koostoimes artikli 48 lõikega 2 ei või pärast hagiavalduse esitamist esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Siiski tuleb tunnistada vastuvõetavaks väide, millega täiendatakse otseselt või kaudselt varem hagiavalduses esitatud väidet ja millel on varem esitatud väitega otsene seos.

Selleks et käsitada uut argumenti varasema väite või etteheite täiendusena, peab sel olema hagiavalduses esialgu esitatud väidete või etteheidetega piisavalt tihe seos, et neid saaks pidada kohtumenetluses oleva vaidluse loomuliku käigu osaks.

(vt punktid 32 ja 33)

2. Määruse nr 211/2011 kodanikualgatuse kohta artiklist 4 ja II lisast nähtub, et komisjon kontrollib talle korraldajate poolt edastatud teavet hindamaks, kas kavandatud kodanikualgatus vastab eelkõige selle määruse artikli 4 lõike 2 punktis b ette nähtud registreerimise tingimustele. Korraldajate õigus esitada kõnealuse määruse „II lisas sätestatud tea[v]e“, millele on osundatud määruse artiklis 4, ei piirdu minimaalse teabega, mis sama lisa kohaselt peab olema esitatud registris.

Kavandatud kodanikualgatuse korraldajate õigusest esitada täiendavat teavet kavandatud kodanikualgatuse (näiteks liidu õigusakti eelnõu) sisu, eesmärkide ja tausta kohta, mida on tunnustatud määruse nr 211/2011 II lisas, tuleneb omakorda komisjoni kohustus seda teavet – samamoodi nagu muud kõnealuse lisa kohaldamisel esitatud teavet – hinnata vastavalt hea halduse

põhimõttele, millega on seotud pädeva institutsiooni kohustus hinnata hoolikalt ja erapooletult kõiki konkreetse juhtumi olulisi asjaolusid. Olenemata küsimusest, kas registris esitatud vajalik teave on piisav, peab komisjon hindamaks, kas kodanikualgatuse ettepanek vastab määruse nr 211/2011 artikli 4 lõike 2 punktis b ette nähtud registreerimise tingimustele, analüüsima täiendavat teavet.

Peale selle peavad kavandatud kodanikualgatuse korraldajad ise hindama, kas konkreetsel juhul on nende huvides kasutada oma õigust – mida on tunnustatud määruse nr 211/2011 II lisas – esitada kõnealust täiendavat teavet, võttes arvesse komisjoni sellele vastavat kohustust neid analüüsida, selleks et hinnata eelkõige küsimust, kas kavandatud kodanikualgatus tuleb registreerida. Pärast seda, kui kavandatud kodanikualgatuse korraldajad on otsustanud kasutada oma õigust ja esitada täiendavat teavet, peab komisjon seda siiski ka arvestama, ilma et ta võiks või tohiks küsida, kas täiendava teabe arvessevõtmine on korraldajate huvides või mitte.

(vt punktid 47–50 ja 56)

3. Määruse nr 211/2011 kodanikualgatuse kohta artikli 4 lõike 2 punkti b sõnastusest nähtub, et komisjon peab viima tema käsutuses olevate asjaolude alusel läbi esialgse analüüsi, et hinnata, kas kavandatud kodanikualgatus ei jää ilmselgelt välja komisjoni volituste ulatusest; seejärel on täpsustatud, et põhjalikuma analüüsi läbiviimine on ette nähtud kavandatud kodanikualgatuse registreerimisel. Määruse nr 211/2011 artikli 10 lõike 1 punktis c on ka sätestatud, et kui komisjon saab Euroopa kodanikualgatuse, esitab ta kolme kuu jooksul teatises oma õiguslikud ja poliitilised järeldused kodanikualgatuse kohta ja vajaduse korral koos põhjendustega meetme, mida ta kavatses selle suhtes võtta või võtmata jätta.

Siinkohal ei saa komisjonile ette heita, et ta rikkus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 lõikes 1 sätestatud hea halduse põhimõtet, kuna ta keeldus põhjendatult registreerimast kavandatud kodanikualgatus, mille puhul ei olnud määruse nr 211/2011 artikli 4 lõike 2 punktis b ette nähtud registreerimise tingimused täidetud.

(vt punktid 60, 124 ja 125)

4. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 66)

5. ELTL artiklite 174–178 koostoimes analüüsist ilmneb, et liidu seadusandjal on pädevus võtta meetmeid, et edendada liidu igakülgset harmoonilist arengut, ning eelkõige ühtlustada eri regioonide arengutaset ja vähendada mahajäämust kõige ebasoodsamates piirkondades, pöörates erilist tähelepanu maapiirkondadele, tööstuslikust üleminekust mõjutatud piirkondadele ja regioonidele, kus valitsevad rasked ja püsivad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused, näiteks väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolseimad piirkonnad, saared, piiriülesed ja mäestikualad.

ELTL artiklid 174–178 ei saa olla õiguslikuks aluseks niisuguse akti vastuvõtmisel, mille alusel tuleks uuesti määratleda mõiste „piirkond“ kõnealuste sätete tähenduses, andes rahvusvahemusega piirkondadele tegeliku staatuse ja seda olenemata vastavates liikmesriikides kehtivast poliitilisest, halduslikust ja institutsioonilisest olukorrast. Vastavalt ELL artikli 4 lõikele 2 tuleb ühtekuuluvuspoliitika raames austada liikmesriikidele omast poliitilist, halduslikku ja institutsioonilist olukorda. Et seega tagada piirkondlike statistiliste andmete võrreldavus, on määruse nr 1059/2003, millega kehtestatakse ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus, artikli 3 lõikes 5 ette nähtud, et võetakse arvesse selliseid tegureid nagu geograafilised, sotsiaal-majanduslikud, ajaloolised, kultuurilised või keskkonnaolud, ning ainult selleks ühendatakse piisava rahvaarvuga mittehalduslikus üksuses asjaomaste liikmesriikide olemasolevad haldusüksused ja seda üksnes eesmärgiga tagada nende erinevate haldusüksuste arengutaset käsitleva statistika võrreldavus.

Seetõttu ei saa liidu seadusandja ELL artikli 4 lõiget 2 rikkumata võtta vastu akti, milles oleks määratletud autonoomsete kriteeriumide alusel – ja seega olenemata vastavates liikmesriikides kehtivast poliitilisest, halduslikust ja institutsioonilisest olukorrast – rahvusvähemusega piirkonnad, kellele pööratakse liidu ühtekuuluvuspoliitika raames erilist tähelepanu. Isegi eeldades, et rahvusvähemusega piirkonnad võivad vastata asjaomastes liikmesriikides olemasolevatele haldusüksustele või nende üksuste ühendamisel saadud üksustele, ei saa nende piirkondade eriomaste etniliste, kultuuriliste, religioossete või keeleliste tunnuste säilitamise eesmärk õigustada liidu õigusakti vastuvõtmist ERTL artiklite 174, 176, 177 ja 178 alusel.

(vt punktid 69, 72 ja 74–77)

6. ELL artikli 2 kohaselt rajaneb liit inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamisel. Lisaks on Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 21 lõikes 1 keelatud igasugune diskrimineerimine, sealhulgas diskrimineerimine rahvusvähemusse kuulumise tõttu. ELL artikli 6 lõikes 1 on aga sätestatud, et liit tunnustab põhiõiguste hartas sätestatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid, millel on aluslepingutega võrreldes samaväärne õigusjõud; ning põhiõiguste harta artikli 51 lõikes 1 on täpsustatud, et harta sätted on subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes ette nähtud liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. Sellest tuleneb, et teostades oma jagatud pädevust majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse valdkonnas ei tohi liit ja liikmesriigid diskrimineerida isikuid ja rahvaid rahvusvähemusse kuulumise tõttu.

Komisjon ei saa liidu ühtekuuluvuspoliitika raames teha ei ELL artikli 2, põhiõiguste harta artikli 21 lõike 1 ega muu liidu õigusnormi alusel, mille eesmärk on võidelda diskrimineerimisega, eelkõige kuulumise tõttu rahvusvähemuse hulka ettepanekut liidu õigusakti vastuvõtmiseks, mille eesmärk on ennetada rahvusvähemusega piirkondade majandusarengu lõhet või mahajäämust võrreldes ümbritsevate piirkondadega raskuste tõttu, mis neil isikutel on tulenevalt nende eriomastest etnilistest, kultuurilistest, religioossetest või keelelistest tunnustest. ERTL artikli 174 kolmandas lõigus on tõdetud, et ehkki väga väikese rahvastikutihedusega põhjapoolsemates piirkondades, saartel, piiriülestel ja mäestikualadel valitsevad ebasoodsad looduslikud või demograafilised tingimused – mis on vastavuses asukohaga saartel, piiriülese iseloomuga, keerulise maastikuga, isoleeritusega, väikese või väga väikese rahvastikutihedusega –, ei ole seal mainitud piirkondi, mille etnilised, kultuurilised, religioossed või keelelised tunnused erinevad ümbritsevate piirkondade omadest.

(vt punktid 82–84 ja 86)

7. ERTL artiklist 167 ja täpsemalt lõigetest 2 ja 5 ilmneb, et liidu kultuuripoliitika raames ja selleks, et aidata kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule, ühtlasi respektides nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning samal ajal rõhutades ühist kultuuripärandit, on liidu seadusandjale antud pädevus võtta ergutusmeetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine, või soovitusi konkreetsete eesmärkide täitmiseks, milleks on esiteks Euroopa rahvaste kultuuri ja ajaloo alaste teadmiste parandamine ja levitamine, teiseks üleeuroopalise tähtsusega kultuuripärandi säilitamine ja kaitsmine, kolmandaks mitteäriline kultuurivahetus, ning neljandaks kunsti- ja kirjandusloomingu, kaasa arvatud audiovisuaalne sektor.

Ühtegi ERTL artiklis 167 osundatud liidu kultuuripoliitikaga taotletavat eesmärki ei aita aga saavutada kavandatav liidu õigusakt, mille eesmärk on kehtestada liidu ühtekuuluvuspoliitika raames teatavad tagatised selleks, et vähemusrahvusega piirkondade etnilised, kultuurilised, religioossed või keelelised tunnused säiliks. Vähemusrahvusega piirkondade eelmainitud tunnuste säilitamine või nende piirkondade autonoomse seisundi tunnustamine liidu ühtekuuluvuspoliitika rakendamisel on eesmärk, mis esiteks läheb märkimisväärselt kaugemale liikmesriikide kultuuri õitsengule kaasaaitamisest – nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust respektides – või pelgast ühise kultuuripärandi rõhutamisest, ja teiseks ei ole otseselt seotud ERTL artikli 167 lõikes 2 täpselt nimetatud eesmärkidega. Ei ELL artikli 3 lõige 3, ERTL artikli 167 lõige 1 ega Euroopa Liidu põhiõiguste harta

artikkel 22 ei võimalda käesoleval juhul teha komisjonil liidu ühtekuuluvuspoliitika raames niisugust ettepanekut liidu õigusakti vastuvõtmiseks, mille eesmärk on kaitsta vähemusrahvuste kultuurilist mitmekesisust.

(vt punktid 98–102)

8. Ilma et see piiraks aluslepingute teiste sätete kohaldamist ja liidu poolt antud volituste piires on ELTL artikli 19 lõikega 1 antud liidu seadusandjale õigus võtta vajalikke meetmeid, et vältida diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. Seega ei saa kõnealune säte olla nõuetekohaseks õiguslikuks aluseks vähemusrahvusega piirkondi käsitleva liidu õigusakti vastuvõtmisel, mille eesmärk ei ole vältida diskrimineerimisega, mis mõjutab vähemusrahvusega piirkondades elavaid isikuid või isikute rühmi kuuluvuse tõttu vähemuse hulka, vaid ennetada majandusarengu lõhet või mahajäämust võrreldes ümbritsevate piirkondadega raskuste tõttu, mis neil isikutel on tulenevalt nende eriomastest etnilistest, kultuurilistest, religioossetest või keelelistest tunnustest.

(vt punktid 111–113)

9. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 118)